

С. Д. Тихомиров. Київ : Національна академія внутрішніх справ України. 2000. 655 с.

2. Конституція України. Верховна Рада України; Конституція України, Конституція, Закон від 28.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

3. Мультимедійний навчально-методичний посібник. Судові та правоохоронні органи України. URL:https://arm.naiu.kiev.ua/books/spou_2019/info/lec7.html

4. Основні положення про роль адвокатів. ООН; Положення, Міжнародний документ від 01.08.1990. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_835#Text

5. Скакун О. Ф. Теорія права і держави. 4-те видання, стереотипне. Підручник. Київ : Алерта, 2021. 528 с.

6. Про адвокатуру та адвокатську діяльність. Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-266-4/38>

ПОНЯТТЯ ТА ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЮРИДИЧНОЇ СПРАВИ

Цховребова М. Г.

*здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії 1-го курсу
кафедри державно-правових дисциплін
факультету права та економіки
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

Одним з ключових елементів правової системи суспільства є юридична діяльність, яка не тільки поєднує право і правосвідомість, але й забезпечує належний рівень правового регулювання у суспільстві. Юридична діяльність поєднує нормативно-правові й індивідуально-правові приписи, суб'єктивні права і юридичні обов'язки, правові ідеї з рішеннями, що приймаються на їх реалізацію. Особливою складовою юридичної діяльності є розгляд та вирішення юридичних справ. Для визначення змісту та основних характеристик юридичної справи є сенс у дослідженні компонентів цього терміно-поняття.

Аналізуючи юридичний аспект поняття «справа», стає можливим виділити наступні значення: 1) коло певних занять (наприклад, банківська справа, страхова справа, митна справа тощо); 2) Адміністративний або судовий розгляд будь-якого спірного факту, протиправної дії (Кримінальна справа, Судовий розгляд цивільної справи); 3) Відповідним чином сформована тека з документами стосовно певного факту, події, питання, особи (Особова справа, Судова справа тощо) [5, с. 690].

Як зазначає І. В. Бризгалов, юридична справа – це життєвий випадок, який існує у вигляді окремої самостійної ситуації (наприклад, правопорушення, суперечка), яка потребує розгляду і вирішення відповідно до норм права компетентним органом [2].

На думку В. І. Червонюка, юридична справа – це обставина, спір про право, що підлягають розгляду (вирішенню) у порядку, встановленому законом; це така життєва ситуація, яка не тільки потребує юридичного розгляду, а значить вже отримала оцінку як юридична, але фактично стала предметом юридичних дій з боку правозастосовчого органу. У межах юридичної справи виникають відносини, які врегульовані правом, здійснюються правозастосовні дії: оцінка певних фактів, кваліфікація юридично значимих дій і пр. Залежно від галузевої приналежності розглянутого спору юридичні справи можуть відноситися до кримінальних, адміністративних, цивільних та ін. [4].

Отже, вирішення юридичної справи пов'язано з узгодженням прав та обов'язків, створення умов для реалізації прав чи створення гарантій виконання обов'язків, зокрема, і шляхом примусу. Таким чином, у межах юридичних справ виникають юридичні (правові) відносини [1].

З визначення поняття «юридичної справи» можна виділити два основні моменти, які визначають природу юридичної справи, а саме:

- це окрема конкретна обставина (ситуація/випадок/спір/тощо),
- така справа розглядається і вирішується компетентним органом на основі закону,
- наслідки вирішення юридичної справи мають юридичне оформлення та здійснюються у виконанні закону.

Крім того, за визначенням О.Ф. Скакун, юридична справа – сукупність документів, зібраних разом і певним чином оформлених, які стосуються передбаченої нормами права певної життєвої обставини, що прийнята до процесуального провадження для встановлення істини [3, с. 42].

Юридична справа як документальне утворення формується відповідно до рішень уповноважених органів з метою фіксації фактів в установленому законом порядку, змісту і результатів процесуальної

діяльності цих органів. Матеріали справи включають також документи правозастосовних органів.

Відтак, для юридичної справи характерними є наступні критерії:

- існує реально;
- є індивідуалізованою (стосується певного казусу, конкретної особи);
- має початок і кінець та юридичне оформлення;
- підлягає реєстрації (має обліково-реєстраційний номер).

Сферу юридичних справ складають цивільні спори, правопорушення, сімейні конфлікти, трудові конфлікти та ін. Життєва обставина, прямо передбачена законом, що прийнята до процесуального провадження, є елементарним об'єктом юридичної діяльності і має потребу в професійному документальному забезпеченні з боку юриста-практика. Наприклад, кримінальним законом передбачено, що є злочин і які види покарання слід застосовувати до злочинця за вчинені правопорушення. Злочин вимагає застосування заходів кримінального покарання з боку держави, яка в особі уповноважених органів (дільництва, попереднє слідство, прокуратура, суд) через певні провадження, що ними порушуються, приймає рішення у справі, котре є підсумковим документальним продуктом професійної діяльності цих органів.

Підсумовуючи наведене, можна дійти висновку про те, що юридична справа виникає з настанням певної обставини, яка розглядається та вирішується відповідно до нормативно-правових вимог компетентним органом (особою), та має відповідне документальне закріплення юридично значущого результату розгляду.

Література:

1. Белкін Л. М. Класифікація адміністративних проваджень у контексті широкого розуміння адміністративного процесу в державному управлінні. *Державне управління: удосконалення та розвиток: Електронне наукове фахове видання*. 2013. № 6. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=585>
2. Бризгалов І. В. Юридична деонтологія: Короткий курс лекцій. К.: МАУП, 2003. 3-тє вид., стереотип. 48 с. URL: <http://radnuk.info/pidrychnuku/uardu/258-uarduch.html>
3. Скакун О. Ф. Юридична деонтологія: Підручник. Перек. з рос. Харків: Еспада, 2008. 400 с.
4. Элементарные начала общей теории права: учеб. пособие для вузов / под общей ред. В.И. Червонюка. М.: КолосС, 2003. 544 с.
5. Юридична енциклопедія : [у 6 т.] / ред. кол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2003. Т. 5 : П-С. 736 с.